

створює позитивний фон для розвитку пізнавальної сфери особистості дитини з порушеннями мовлення, а головне індивідуалізує процес навчання і виховання та допоможе повноцінно опанувати ним.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дубровина И. В. Об индивидуальных особенностях школьников / И. В. Дубровина. – Москва : «Знание», 1975. – 65 с.
2. Миронова С. Використання комп'ютера у корекційному навчання дітей / С. Миронова // Дефектологія. – 2003. – №3. – С. 41-45.
3. Назарова Н. М. Специальная педагогика / Н. М. Назарова – М. : Издательский центр «Академия», 2000.
4. Семчук С. І. Використання комп'ютерних технологій у навчально-виховному процесі дошкільної установи [Електронний ресурс] / С. І. Семчук // Міжвузівський збірник «Комп'ютерно-інтегровані технології: освіта, наука, виробництво». – 2011. – Режим доступу до ресурсу: <http://ki.lutsk-ntu.com.ua/node/120/section/48>.

УДК 376-056.264:004

М. І. Вихристюк
учитель-логопед
ДНЗ №12 «Олімпійський», м. Суми

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЛОГОПЕДИЧНІЙ РОБОТІ

У статті розглядаються особливості використання комп'ютерних технологій у корекційно-логопедичній роботі з дітьми дошкільного віку. Розглянуті санітарно-гігієнічні вимоги до проведення занять із використанням ІКТ.

В статье рассматриваются особенности использования компьютерных технологий в коррекционно-логопедической работе с детьми дошкольного возраста. Рассмотрены санитарно-гигиенические требования к проведению занятий с использованием ИКТ.

The article deals with the peculiarities of the use of computer technologies in correctional-logopedic work with children of preschool age. Sanitary and hygienic requirements for conducting ICT classes are considered.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, комп'ютер, корекцій-

ний процес, мовленнєві порушення.

Ключевые слова: информационно-коммуникационные технологии, компьютер, коррекционный процесс, речевые нарушения.

Key words: information and communication technologies, computer, correction process, speech disorders.

Постановка проблеми. Бурхливий розвиток програмно-технічних засобів створення, збереження й обробки інформації у світі дедалі швидше змінює орієнтації сучасного суспільства. Вхідження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у різні сфери діяльності людини не оминула й галузь освіти. Зазначимо, що у зв'язку з цим особливого значення набуває переорієнтація мислення сучасного педагога на усвідомлення принципово нових вимог до його педагогічної діяльності, готовність використовувати ІКТ як допоміжний навчальний ресурс. Необхідність застосування ІКТ в освітньому процесі ДНЗ регламентовано вітчизняною нормативно-правовою базою. Так, у «Національній стратегії розвитку освіти України на період до 2021 року» зазначено, що «пріоритетом розвитку освіти є впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, що забезпечують удосконалення навчально-виховного процесу, доступність та ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві», а також наголошується на необхідності повного забезпечення дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних, професійно-технічних, вищих навчальних закладів навчальними комп'ютерними комплексами [2].

На сьогодні використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі ДНЗ – це одна з найактуальніших проблем у педагогіці, зокрема і в логокорекційному процесі. Система сучасної логопедичної допомоги потребує постійного впровадження інноваційних технологій у корекційний процес. Інформаційні технології є важливим інструментом поліпшення якості освіти, оскільки дозволяють необмежено розширити доступ до інформації. Освіта XXI століття спрямована на формування людини нового типу, готової жити в

інформаційному суспільстві, розв'язувати нестандартні ситуації, реагувати на стрімкий технічний процес.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Використанню комп'ютерних програм у дошкільній освіті присвячені дослідження Ю. Горвиця, Т. Денисової, А. Іванова, О. Кореганової, Г. Лаврентьевої, Л. Марголіса та ін.

У роботах вчених висвітлюються різноматні аспекти інноватики освітньої системи та діяльності педагогів. Застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освіті, дидактичні та методичні аспекти висвітлюються в працях О. Вітюка, М. Жалдака, О. Жильцова, О. Кукушкіної, В. Кухаренка, Н. Морзе, Т. Олійник, Ю. Рамського, О. Співаковського та ін. Проблеми впровадження інформаційно-комунікативних технологій у корекційній освіті досліджуються вченими Б. Айзенберг, О. Качуровською, О. Кукушкіною, О. Легким, С. Мироною, І. Холковською, М. Шеремет, А. Юдилевич та ін., питання формування професійної компетентності вчителя-логопеда розкриваються в роботах науковців І. Жадленко, М. Орешкіної, Ю. Пінчук, С. Шаховської, М. Шеремет та ін.

Таким чином, аналіз літератури доводить думку про те, що комп'ютерні засоби представляють для фахівця не частину змісту корекційного навчання, а додатковий набір можливостей щодо корекції відхилень у розвитку дитини.

Мета статті – висвітлити особливості та переваги застосування ІКТ у логопедичній роботі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Процес навчання і виховання дитини з порушеннями мовлення є досить тривалим і важким. Свідоме відношення дитини до дефектів власного мовлення, а, відповідно, і бажання їх виправити, тобто мотивація – одне з центральних завдань логопедичної роботи. Часто одного досвіду, володіння методикою корекції мовлення і бажання логопеда не достатньо для успішного здійснення логопедичного впливу. Діти просто не хочуть займатися, їм набридає щоденне промовляння складів та слів, називання картинок з метою автоматизації звука. І ось саме в таких випадках

на допомогу приходять комп'ютер. Комп'ютер у життя дитини може увійти лише через гру, тому в дошкільних навчальних закладах розвивальне середовище функціонує як комп'ютерно-ігровий комплекс [1].

Упровадження ІКТ у логодіагностичну та логокорекційну роботу допомагає розв'язувати завдання як на рівні дитини – здійснювати диференційований підхід до навчання, сприяти активізації мимовільної уваги, формувати позитивну мотивацію до корекційно-педагогічної діяльності, – так і на рівні учителя-логопеда – оптимізувати, індивідуалізувати процес навчання, створити надійну систему моніторингу корекційної роботи, підвищувати педагогічну кваліфікацію і професійну майстерність. Застосування ІКТ на логопедичних заняттях розширює можливості роботи з наочним матеріалом, допомагає успішно досягти поставленої мети диференційованої логокорекції.

За комп'ютером дитина почуває себе більш дорослою, впевненою, компетентною в інформаційному суспільстві. Ці ігри стимулюють інтерес дитини до навчання. А чим більше дитина прагне займатися, тим ефективніше є заняття і логокорекційна робота.

Комп'ютерні технології здатні оживити важкий і тривалий корекційний процес за рахунок новизни, реалістичності і динамічності зображення, використання анімованих зображень, відеоматеріалів, аудіозаписів [4, с. 39].

Використання комп'ютерних програм робить заняття привабливими, стимулює зацікавленість, налаштовує на позитивний результат.

Використовуючи ІКТ на логопедичних заняттях потрібно намагатися дотримуватися наступних принципів:

➤ принцип полісенсорного підходу до корекції мовленнєвих порушень, при якому слухове сприйняття інформації поєднується з опорою на зоровий контроль, що дозволяє задіяти збережені аналізатори і сприяє активізації компенсаторних механізмів. Візуалізація інформації відбувається на екрані монітора у вигляді доступних для дітей мультиплікаційних образів і символів. Елементи комп'ютерного

навчання допомагають формувати в дітей знакову функцію свідомості, що є вкрай важливим для їх мовленнєвого та інтелектуального розвитку. Таким чином, у дітей формується поняття того, що є декілька рівнів оточуючого нас світу – це і реальні речі, і картинки, і слова, і схеми;

- принцип розвиваючого і диференційованого навчання дітей-логопатів. Комп'ютерні технології передбачають можливість об'єктивного визначення зон актуального й найближчого розвитку дітей із порушеннями мовлення;
- принцип системності і наступності навчання. Комп'ютерні технології дозволяють використовувати отримані раніше знання в процесі оволодіння новими, переходячи від простого до складного;
- принцип доступності навчання. Комп'ютерні технології і методи їх подачі дітям відповідають віковим особливостям дошкільнят. Завдання пропонуються дітям в ігровій формі;
- принцип індивідуального навчання. Комп'ютерні технології призначені для індивідуальних і підгрупових занять, і дозволяють побудувати корекційну роботу з урахування індивідуальних навчальних потреб та можливостей дітей;
- принцип об'єктивної оцінки результатів діяльності дитини. Результати діяльності представляються візуально на екрані у вигляді мультиплікаційних образів і символів, що автоматично виключає суб'єктивну оцінку;
- принцип ігрової стратегії і введення дитини в проблемну ситуацію. Ігровий принцип навчання з пред'явленням користувачу конкретного завдання, яке варіюється в залежності від індивідуальних можливостей і корекційно-навчальних потреб, дозволяє ефективно вирішувати поставлені корекційні завдання і реалізувати на практиці дидактичні вимоги доступності комп'ютерних засобів навчання;
- принцип виховуючого навчання. Використання комп'ютерних технологій дозволяє виховувати в дітей вольові та моральні якості. Цьому

сприяє і діяльність дитини, спрямована на вирішення проблемної ситуації, бажання досягнути необхідного результату, підвищена мотивація діяльності [3].

Отже, використовуючи на своїх заняттях комп'ютер, логопед повинен пам'ятати, що головна мета його роботи – це корекція мовлення для реалізації повноцінного спілкування дитини з іншими людьми.

Використання ІКТ на логопедичних заняттях потребує ретельної організації, адже в дітей збільшується емоційна напруга, підвищується навантаження на зорові аналізатори та центральну нервову систему, збільшується ступінь зорової і розумової втоми. Тому особлива увага приділяється дотриманню санітарно-гігієнічних вимог до проведення занять із використанням ІКТ.

Заняття з використанням комп'ютерів дозволяється проводити для дітей старшого дошкільного віку два рази на тиждень (не більше одного разу протягом дня). Безперервна тривалість роботи з комп'ютером не повинна перевищувати 10 хвилин. Заняття проводяться у формі спеціальних вправ, ігор дидактичного характеру. Після занять із дітьми проводять зорову гімнастику. Для дітей, що часто хворіють, мають хронічні захворювання, порушення зору тривалість занять із комп'ютером зменшується до 5 – 7 хвилин.

Для роботи з комп'ютером необхідно забезпечити раціональну організацію робочого місця: меблі повинні відповідати зросту дитини, верхня горизонталь екрана відеомонітора повинна знаходитися на рівні очей, відстань від очей до екрана – не менше 50 см. У дошкільному навчальному закладі заборонено використання дітьми нетбуків, ноутбуків та подібної комп'ютерної техніки, де клавіатура конструктивно не може бути відокремлена від монітора.

Заняття з використанням електронних технічних засобів навчання (далі – ТЗН) з дітьми молодшого та середнього дошкільного віку проводяться в разі згоди батьків не більше 10 хвилин. Для дітей старшого дошкільного віку безперервна тривалість занять із використанням ТЗН (інтерактивні дошки,

відеопроєктори тощо) не повинна перевищувати 15 хвилин [5, с. 16].

Частина доби, що рекомендована для занять на комп'ютері: перша половина дня – оптимальна, друга – допустима. Заняття з використанням комп'ютера в другій половині дня слід проводити в період другого підйому добової працездатності, в інтервалі від 15,5 год. до 16, 30 год., після денного сну і полуденку.

З метою профілактики зорового стомлення доцільно проводити офтальмотренаж (спеціальні вправи для очей). Зорову гімнастику проводять двічі протягом розвивального заняття з використанням комп'ютера: перший раз – у середині роботи на комп'ютері (після 5 хв. роботи для п'ятирічних і після 7–8 хв. – для шестирічних дітей) та другий раз – після завершення роботи на комп'ютері або після завершення всього розвивального заняття з використанням комп'ютера.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Підводячи підсумок, зазначимо, що вчителю-логопеду інформатизація надає можливість гнучко керувати навчанням і урізноманітнити способи пред'явлення навчальної інформації. Практика показує, що використання ІКТ у роботі вчителя-логопеда дає можливість подивитися на власну роботу з нових позицій, переосмислити методичні прийоми, збагатити свої знання та вміння, активізувати динаміку розвитку навичок правильного мовлення в дітей і всього корекційно-освітнього процесу в цілому. Таким чином, використання інформаційно комп'ютерних технологій – це не вплив моди, а необхідність, продиктована сьогоденним рівнем розвитку освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гуревич Р. С. Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній професійній освіті [Електронний ресурс] / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія. – Режим доступу: <http://www.tnpe.gb7.ru/docs/1/Gurevich.pdf>
2. Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» / Верховна Рада України, 2007. – №12. – С.102.

3. Кадемія М. Ю. Інформаційно-комунікаційні технології в навчальному процесі: Навчальний посібник / Кадемія М. Ю., Шахіна І. Ю. – Вінниця : ТОВ «Планер». – 2011.
4. Легкий О. Корекційні можливості застосування комп'ютера у спеціальній школі / О. Легкий // Дефектологія. – 2002. – № 1. – С. 36-39.
5. Про затвердження Санітарного регламенту для дошкільних навчальних закладів, МОЗ України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0563-16>

УДК 376-056.264-053.4:81'233

Г. І. Гребіник

магістрант спеціальності

Спеціальна освіта

(Логопедія. Спеціальна психологія)

К. О. Зелінська-Любченко

кандидат педагогічних наук,

старший викладач,

Сумський державний педагогічний

університет імені А. С. Макаренка

ОСОБЛИВОСТІ МОВЛЕННЕВОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ СІЛЬСЬКОЇ ТА МІСЬКОЇ МІСЦЕВОСТІ

У статті висвітлено аналіз результатів дослідження особливостей мовленнєвого розвитку дітей сільської та міської місцевості.

В статті освещен анализ результатов исследования особенностей речевого развития детей сельской и городской местности.

The results of studying the peculiarities of the speech development of rural and urban children analyzes in the article.

Ключові слова: *мовленнєвий розвиток, словниковий запас, звуковимова, граматична будова мовлення, зв'язне мовлення, фонематичний слух, сільська місцевість, міська місцевість.*

Ключевые слова: *речевое развитие, словарный запас, звукопроизношение, грамматический строй речи, связная речь, фонематический слух, сельская местность, городская местность.*

Key words: *speech development, vocabulary, sound, grammar, speech communication, phonemic hearing, rural, urban areas.*